

СТАНОВИЩЕ

**от проф. дсн Добринка Ст. Пейчева, Югозападен университет
„Н.Рилски“,**

за

дисертационния труд на Дамяна Лютакова на тема: „Медийна комуникация за формиране на обществено мнение към корупцията“, за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки - докторантска програма “Организация и управление извън сферата на материалното производство“ (медии и комуникации) с научен ръководител: проф. д-р Петко Тодоров

Основание* за написване и представяне на становище е **изборът ми за участие в състава на Научно жури, съгласно заповед №974./06.04.2021 на Ректора на УНСС*

1. Информация за дисертанта

Дисертантката се е обучавала по докторска програма към катедра Медии и обществени комуникации / факултет Икономика на инфраструктурата на УНСС по научна специалност Организация и управление извън сферата на материалното производство (медии и комуникации) съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №838 /02.04.2014 г. Обучението е осъществено в редовна форма през периода 2014-2017г . Насочен е към публична защита от Факултетен съвет с протокол № 13 от 30.03.2021 г. на база на решение на катедрен съвет с протокол №12 от 25.03.2021 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с обем 229 страници, организиран в подходяща структура, включваща 4 глави, заключение с изводи и приложения.

Посветен е на актуална от научна и житейска гледна точка проблем - влияние на масмедииите върху конструирането на обществено мнение върху корупционните практики в България.

Целта и задачите на дисертантката фигурират в автореферата на стр. 9-10. От тях се констатира, че целта на дисертационния труд е с приложна насоченост, а именно „да бъдат предложени превантивни мерки и насоки за предотвратяване на корупцията, насърчаване за борбата срещу нея и за внасяне на предложения за по-ефективна законова и регулаторна система. За реализирането на тази цел в автореферата са посочени няколко задачи: Проучване на спецификите и значението на медийната комуникация във връзка с извеждане на ролята на медиите за формирането на обществено доверие, определяне на същността на общественото мнение, медиите и корупцията като цяло и изясняване на техните основни функции и значение за обществото; формиране на изводи на база на анализ на материалите от медиите, събрани за целите на изследването; анализ на откритите ефекти от отразяването на корупцията и изясняване на нейната същност като директна или бумерангова, както и конкретните рискове, които се открояват в резултат на използваното преекспониране на борбата срещу корупцията, конкретни препоръки, на които като цяло е необходимо да отговаря една публична комуникация; определяне на основните принципи на нормативната регулация и контрол- описване на проблемите и недостатъците; да се направят изводи и препоръки за подобряване на дейността за борбата срещу корупцията във всички сфери и дейности на нейната проява; да се представят възможности за съставянето на ефективни законодателни норми за преодоляване на контрол и натиск върху медиите, предотвратяване на целенасочената манипулация за формиране на общественото мнение към проблемите; да се направят изводи и да се очертаят насоки за по-нататъшни изследвания и за конкретни практически действия (стр.9-10 от автореферата)

Обект на проучване са медиите като фактор за формиране на обществено мнение на нетърпимост срещу корупцията

Предмет на изследването е взаимната обусловеност между различни фактори, които благоприятстват или възпрепятстват процеса на медийната комуникация за формиране на обществено мнение за корупцията.

Метод: 1. Подготвена е и е реализирана самостоятелно социологическа онлайн-анкета сред 120 респонденти, 2. Реализиран е метаанализ на проучване на RAND Corporation за загубата на достоверност на медийно конструирани реалности. 3. Осъществен е вторичен анализ на данни от няколко международни и национални изследвания.

Основната изследователска теза, която се защитава в дисертацията е следната: „ролята на общественото мнение за достигането на всяка социално значима политика нараства в дигиталната епоха. Неговото формиране, както изявата и активното му функциониране, са невъзможни без активното участие в този процес на медиите. Те са в състояние да конструират осведомено обществено разбиране за същността и вредата, които корупционните практики нанасят на обществото като цяло. Според мен, без да подцебявам изведената от дисертантката изследователска теза, не толкова сполучлив текст за теза би бил изводът от стр.191 в дисертацията, а именно - медийната комуникация, която сега се реализира, не е в състояние да формира обществено мнение на нетърпимост към корупцията. Факт е, че медиите са в ситуация на дисфункционална натовареност – не се реализират иманентно присъщите им функции на ориентиране на публиката в социалния контекст. На тази основа у нея не може да се появи и осведомено обществено разбиране относно корупцията, което е фундамента на активното обществено мнение на нетърпимост спрямо нея.

Целта и задачите, както и обектът и предметът на дисертационния труд съответстват на тематиката. Чрез цитирането и позоваването на автори от тематичната специфика на дисертационния труд, дисертантката е разкрила осведоменост към проблема и коректно отношение.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

И четирите разработети и представени глави са доказателство за уменията на авторката да прилага научен подход към организиране на материята. Целта и поставените за изпълнението и задачи са довели не само до разкриване на съществуващите проблеми около корупцията в България и мястото на медиите в нейното редуциране, но и до концептуализиране на тематиката. Особено навременна е научната и научно-приложна находка на дисертантката за обвързване на кризата на доверие към медиите с равнището

на поднасяне на недостоверни и непроверени факти, както и с медийна грамотност.

За изпълнение на целта и задачите си дисертантката създава самостоятелно и провежда социологическо изследване, прави вторичен анализ на вече публикувани изследвания, извършва анализ на документи, свързани с „Асоциация на европейските журналисти – България“; на “Български Хелзинкски Комитет”; “Репортери без граници”; Прозрачност без граници, на данни от Европейска комисия и пр

Налице е изпълнение на поставените задачи и постигане на целта на дисертационния труд.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам следните изведени от дисертантката концептуализационни измерения като приноси за обобщеното концептуализиране на проблема, а именно:

1. Липсва целенасочена стратегия, както и довеждане до край на разследвания, засягащи корупционни практики, заради обвързаността на медии с различни властимащи среди. С потенциала, който притежават, медиите могат да бъдат катализатор за промяна на поведението на публиката от социална апатия към висока гражданска активност;

2. Ефективна медийна комуникация за формиране на обществено мнение на нетърпимост към корупцията сега в страната ни няма. След като корупцията е един от основните фактори за нарастване на критичните перспективи пред обществото като цяло, то възниква потребността не просто от сътворяване на нетърпимост, а от активно участие в борбата с нея;

3. Процесът на формиране на обществено мнение на нетърпимост спрямо корупцията посредством медии има системен характер: промяната в който е да е негов компонент влияе върху останалите, както и върху системата като цяло;

4. В дисертационния труд е обоснован изводът, че медийната комуникация за формиране на обществено мнение за корупцията е неефективна, защото не разполага със социален капитал;

5. Дефинира се необходимостта от нова медийна функция: на комплайънс-агент. Предвижда се в тази си роля медиите да бъдат активно съпричастни към развитието на медийна грамотност и критично мислене в публиката за да се изгради осведомено обществено разбиране за корупцията.

Дисертационният труд е едно от малкото изследвания на същността, ролята и значението на медийната комуникация за формиране на обществено мнение на непримиримост към корупцията, в което се доказва, че битката с това твърде явление е невъзможно да бъде спечелена, без да е формирано обществено мнение на нетърпимост към него.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката има 2 научни публикации на тема: "Формиране на антикорупционно съзнание" през 2016 г. и "Свободата в журналистиката. Отношенията медии - власт" през 2017 г. в сборниците за докторантски четения към УНСС и 1 статия на тема: "Корупция. Същност. Борба с корупцията. Превантивни мерки за борбата с нея" в Бюлетин към Центъра на промишлеността на Република България в Москва от 2016 г.

Докторантката има и 2 участия с доклади на научни конференции

Бележки и препоръки – нямам.

6. Заключение

Имайки предвид постигнатото от дисертантката в дисертационния труд декларирам че ще гласувам с Да и призовавам останалите членове на Научното жури да гласуват с Да за присъждане на образователната и научна степен Доктор на **Дамяна Лютакова** в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки - докторантска програма "Организация и управление извън сферата на материалното производство" (медии и комуникации)

Член на Научно жури:

Проф. дсн Добринка Станчева Пейчева

28.04.2021

София